

§ 228 c. ř. s., kterou žalobce podle obsahu své žaloby také má na mysli a při níž právní zájem na tom, by právní poměr nebo právo co nejdříve byly na jisto postaveny soudním rozhodnutím, jest předpokladem nároku na právní ochranu, t. j. práva, žádati na soudě rozsudek určitého obsahu. Zájem tento musí býti zcela nutkavý a právní postavení žalobce musí býti takové, by brzké, rychlé určení bylo pro něho jediným žádoucím východiskem. Že tomu tak není v tomto případě, dolíčil správně odvolací soud, ale plyne to i zřejmě z okolnosti, že dovolání vytýká odvolacímu řízení vadnost proto, že odvolací soud nenařídil podle § 190 c. ř. s. přerušení soudního řízení až do právoplatného rozhodnutí v zahájeném již řízení správním, čímž patrně míněno jest rozhodnutí dovolávaného nejvyššího správního soudu, takže žalobci vážně ani nejde o to, by o jeho právním poměru ke školní obci soudem bylo rozhodnuto co nejdříve. Nebyla-li však žaloba přípustna, nebylo ani předpokladu pro řešení otázky, zda žaloba jest věcně odůvodněna, a právě proto nemuseli nižší soudové zjišťovati, zda žalobce byl školnickou službou plně a trvale zaměstnán, ani, kdy žalobci byl doručen výnos ministerstva školství a národní osvěty ze dne 8. srpna 1922, a nelze tudíž důvodně vytýkati odvolacímu řízení vadnost proto, že tyto okolnosti odvolacím soudem nebyly zjištěny. Za toho stavu věci nebylo třeba, řešiti další otázku, nabyli-li žalobce podle § 7 zák. ze dne 17. prosince 1919, čís. 16 sb. z. a n. z roku 1920 soukromého práva na definitivní ustanovení.

Čís. 7081.

Bylo-li usnesením o prozatímním opatření uloženo manželé, by platil manželce zatímní výživné až do právoplatného rozhodnutí sporu o rozvod manželství od stolu a lože a o placení výživného, kterýžto spor byl rozhodnut procesním soudem první stolice v ten rozum, že se manželství rozvádí z viny obou stran, že se žaloba manželčina o placení výživného zamítá, ale že se manžel uznává povinným platiti manželce podle dvorského dekretu ze dne 4. května 1841, čís. 531 sb. z. s. výživné penízem nižším, než bylo stanoveno usnesením o prozatímním opatření, a nepadl-li rozsudek prvního soudu odvoláním, a to bez úspěchu, pouze manžel, nikoliv však i manželka, byl manžel oprávněn domáhati se na manželce vrácení přeplatku výživného a to od doby, kdy uplynula lhůta k odvolání do rozsudku prvního soudu, pak-li platil i po této době omylem výživné větším penízem, stanoveným usnesením o prozatímním opatření.

(Rozh. ze dne 20. května 1927, Rv I 1995/26.)

Žalobě manžela proti manželce o vrácení přeplatku výživného procesní soud první stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl. Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvního soudu.

D ů v o d y:

Dovolání uplatňující toliko důvod nesprávného právního posouzení věci podle §u 503 čís. 4 c. ř. s., jest oprávněno. Jak jest nesporno a

souhlasí se spisy Ck I 201/24 bylo nynější žalované jako žalobkyni v jejím sporu s manželem o rozvod manželství od stolu a lože a placení výživného povoleno zatímní opatření ze dne 14. listopadu 1924, jímž bylo manželovi nařízeno, by platil manželce až do pravoplatného rozhodnutí sporu zatímní výživné 300 Kč měsíčně. Tyto příspěvky byly na manželův rekurs rekursním soudem sníženy dne 19. prosince 1924 na 250 Kč měsíčně, a byly manželem skutečně placeny až do konce března 1925. Mezi tím byl spor rozhodnut rozsudkem prvního soudu ze dne 27. července 1925 v ten rozum, že se manželství rozvádí z viny obou stran, že se žaloba manželky o placení výživného zamítá, ale že se manžel uznává povinným podle dvorského dekretu ze dne 4. května 1841, čís. 531 sb. z. s. platiti manželce na výživu měsíčně 150 Kč, počínajíc od 27. srpna 1924, t. j. ode dne žaloby (nikoli od 27. srpna 1925, jak rozsudek soudu první stolice na několika místech nesprávně tvrdí). Tento rozsudek byl doručen oběma stranám dne 30. července 1925 a byl napaden toliko žalovaným. Jeho odvolání bylo však odvolacím soudem pro opožděnost odmítnuto a toto odmítnutí bylo nejvyšším soudem potvrzeno a dotyčné rozhodnutí bylo stranám dne 10. a 11. února 1926 doručeno. Manžel domáhá se nyní na manželce podle §§ 1431 a 1435 obč. zák. vrácení přeplatků po 100 Kč za měsíce září 1925 až březen 1926 úhrnem 700 Kč po odražce 100 Kč, které si dala manželka dobrovolně sraziti. Žalobce tvrdí, že rozsudek v rozvodovém sporu nabyl moci práva dne 13. srpna 1925, t. j. 14 dní po doručení ze dne 30. července 1925, že tedy měl platiti počínajíc od 1. září 1925 jen snížené příspěvky po 150 Kč měsíčně a že zaplatil více jen v domnění, že rozsudek ještě první moci nenabyl. Tato žaloba jest odůvodněna. Podstatnou jest toliko otázka, kdy byl spor o rozvod a výživné pravoplatně rozhodnut, neboť jen do té doby měl manžel platiti zatímní výživné 250 Kč měsíčně, od té doby však již jen 150 Kč měsíčně. Žalobce zastává názor, že rozsudek nabyl moci práva 13. srpna 1925, žalovaná však a s ní oba nižší soudy míní, že se tak stalo teprve dne 11. února 1926, kdy bylo žalované doručeno usnesení nejvyššího soudu o odmítnutí odvolání manželova. Ani tomu, ani onomu názoru nelze přisvědčiti. Nutno tu rozeznávati formální právní moc od materiální právní moci a lhůtu k plnění od obsahu rozsudku. Podstatný omyl žalované záleží v tom, že tyto otázky směsuje. Dále dlužno rozeznávati nabytí právní moci proti manželce a proti manželovi. Formální právní moci proti manželce nabyl rozsudek uplynutím lhůty odvolací včetně soudních prázdnin, tedy dnem 8. září 1925. Protože manželka odvolání nepodala, nabyl týmž dnem rozsudek proti ní také materiální právní moci, t. j. vázaností na obsah rozsudkového nálezu. V její prospěch nemohl býti již rozsudek změněn, nýbrž mohl býti podle toho, s jakým osudem by se bylo setkala odvolání manželovo, buď jen potvrzen nebo v její neprospěch změněn. Proti manželovi nabyl rozsudek formální právní moci rovněž dnem 8. září 1925, když bylo později rozhodnuto, že jeho odvolání bylo opožděno a věc má se tedy tak, jakoby nebylo bývalo podáno. Takto byly obě strany vázány obsahem rozsud-

kového nálezu a takto stal se výrok rozsudku o výši výživného a době, od které má býti placeno, právem mezi stranami. Netřeba se tu obíratí otázkou, jaký vliv na práva stran měla okolnost, že v usnesení o zatímním opatření i v rozsudku byl určen počátečný termín pro různou výši výživného od téhož dne, t. j. od 27. srpna 1924, neboť pro rozhodnutí tohoto sporu stačí, že v době, za kterou manžel vrácení přeplatků žádá, t. j. od 1. září 1925 do 31. března 1926, nebyl již povinen platiti výživné po 250 Kč měsíčně a že manželka v této době nebyla již oprávněna toto výživné žádati, že naopak byl manžel podle rozsudkového nálezu povinen platiti již jen 150 Kč měsíčně a manželka byla oprávněna jen tyto nižší příspěvky žádati. Oč manžel platil více, platil bez právního důvodu a jde již jen o to, zda jsou tu předpoklady §§ 1431 a 1432 obč. zák. o placení nedluhu. I k této otázce jest přisvědčiti. Žalobce tvrdí, že stále ještě platil vyšší výživné v domnění, »že rozsudek nenabyl ještě moci práva«. Ať platil z jakéhokoliv omylu, buďsi skutkového nebo právního, vždy může podle § 1431 obč. zák. žádati zpět, oč přeplatil, jen když platil omylem, když platil s úmyslem splniti závazek a když platil nedluh. Že by byl manžel platil dobrovolně více, věda, že k takovému plnění není povinen (§ 1432 obč. zák.), nebylo žalovanou namítáno a nelze to předpokládati vzhledem k napjatému poměru obou manželů. Jest tudíž příjemkyně povinna přeplatky vrátiti. Důvody odvolacího soudu, z nichž žalobu zamítl, totiž že prý zatímní výživné bylo manželce soudem vyměřeno na slušnou výživu, že se podle toho mohla zařídit, že není obohacena, že nelze na ní žádati, by na újmu nynějšího jí vyměřeného výživného něco vracela, co podle zatímního opatření po právu a poctivě zužila a že rozvodový a alimentární spor byl pravoplatně skončen až 11. února 1926, spočívají veskrze na nesprávném právním posouzení věci. Odvolací soud zejména přehlíží, že v době, za kterou jsou přeplatky žádány, neplatilo již zatímní opatření, nýbrž rozsudek, a přehlíží dále, že manželka zvěděla o snížení výživného doručením rozsudku k rukoum jejího právního zástupce, což se stalo již dne 30. července 1925 a že, nepodavši odvolání, již tehdy musila věděti, že nezíská ve sporu více, než jí bylo v rozsudku přiznáno. Nezužila tudíž přeplatky po právu a poctivě (§ 1437 obč. zák.). Poukaz odvolacího soudu na zdejší rozhodnutí čis. 1271 sb. n. s. není na místě, protože v onom případě chtěl plátce kompensovati přeplatek na zatímním výživném s výživným konečným, ačkoli ono zvýšené zatímní výživné platil jen podle zatímního opatření a do pravoplatného rozhodnutí sporu, šlo tedy o jiný děj.

Čís. 7082.

Vykořistění slabosti rozumu druhým smluvníkem podle § 879 čis. 4 obč. zák. jest tu jen tehdy, byla-li druhému smluvníku ona slabost rozumu známa anebo musela-li mu býti z okolností patrně nápadnou.

(Rozh. ze dne 20. května 1927, Rv I 159/27.)